

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ СЕКТОРУ АКВАКУЛЬТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ
ОБЛАСТІ)»**

Виконавець:

студентка ЦЗФН, гр. 63

Ожоганич Тетяна Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Єрмакова Ольга Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Основу сталого розвитку рибництва й аквакультури формують водні біоресурси та їх ефективне використання. Це важливий ресурс продовольчої безпеки, що визначатиме її стан у найближчому майбутньому з урахуванням останніх глобальних трендів.

Розбудова такого сектору, як і інших секторів перспективної держави неможливе без залучення іноземного інвестування. А відтак, є необхідність в підвищенні міжнародної інвестиційної привабливості.

В сучасному світі можливість укріпити інфраструктуру, підвищити продуктивність та створити можливості для працевлаштування є основними мотивами залучення іноземного капіталу.

Загалом розвиток аквакультури у світі об'єктивно зумовлений як альтернатива негативним процесам виснаження світових водних біоресурсів через надмірне їх використання. За аквакультурою — майбутнє світового рибництва.

В період повномасштабної війни Україна має шукати шляхи підвищення продовольчої безпеки населення та можливості для підтримки економіки (надходження в бюджет, зменшення рівня безробіття, стабілізація добробуту населення).

Тому дана тема (з періодом для аналізу в останні 4 роки) є актуальною, а результати дослідження можуть принести нове бачення як раніше вже вирішених проблем так і рішення нових викликів.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою дослідження є міжнародна інвестиційна привабливість сектору аквакультури.

Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити ряд завдань, зокрема:

- Визначити сутність та особливості міжнародної інвестиційної привабливості;
- Розгладнути забезпечення міжнародної інвестиційної привабливості: світовий та український досвід;
- Розглянути методи аналізу міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури;
- Надати характеристику сектору аквакультури Одеської області, як об'єкта інвестування;
- Проаналізувати чинники впливу на привабливість сектору аквакультури серед іноземних інвесторів;
- Здійснити аналіз стану залучення міжнародних інвестицій в сектор аквакультури Одеської області;
- Розглянути можливість впровадження заходів територіального маркетингу, як чинник посилення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури;
- Запропонувати оновлення організаційно-економічного механізму та підтримку інституціонального забезпечення розвитку сектору аквакультури;
- Розглянути можливість підвищення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури за рахунок впровадження принципів зеленої економіки.

Об'єктом дослідження є міжнародна інвестиційна привабливість сектору аквакультури Одеської області та розробка шляхів її підвищення.

Предметом дослідження виступають теоретико-методологічні та організаційно-економічні рішення щодо підвищення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури області.

Методи дослідження. У процесі наукового дослідження використовувались загальнонаукові та конкретно-наукові методи, а саме: метод системного аналізу, синтезу та узагальнення – для дослідження теоретичних аспектів міжнародної інвестиційної привабливості; табличний метод – для подання результатів, зведення та групування аналітичних даних; графічний – для відображення динаміки вироблення товарної продукції аквакультурної діяльності та інвестування, структури виробленої продукції за видами риб; метод STEEPLE-аналізу – для визначення чинників впливу на міжнародну інвестиційну привабливість сектору. Для обробки та аналізу даних використовувались комп'ютерні програми (пакет аналізу Microsoft Office Excel 2016).

Інформаційна база дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи магістра використовувались такі джерела інформації, як: наукові праці українських та зарубіжних вчених, серед яких особливо доцільно виокремити: Козак Ю.Г., Павленко О, Завгородній А.В., Єрмакова О.А., Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Сібрук В.Л., Радченко Г.А та інших.

Інформаційно-довідковою базою є нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій, дані Головного управління статистики в Одеській області, Національного Банку України, а також електронні ресурси, такі як: A Global Foreign Direct Investment Country Attractiveness Index 2021; Зведений звіт про аквакультуру в усіх регіонах-партнерах та інші.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опублікована наступна наукова стаття:

Ozhohanych T.,Iermakova O.,Klenin O.,Dolinskyi L.,Glushchevsky V.,Tkach O.Circular economy: the future of aquaculture sector in Ukraine. IoP Conference Series: Earth and Environmental Science, 2022.

Структура роботи: кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 66 сторінок. Робота містить 11 таблиць та 10 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти дослідження міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури**» розглянуто сутність поняття міжнародної інвестиційної привабливості, особливості ведення аквакультурної діяльності в ряді країн світу, методичні підходи оцінки міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури.

У другому розділі «**Аналіз сучасного стану міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури (на прикладі Одеської області)**» проаналізовано стан сектору аквакультури Одеської області, вплив чинників на його

міжнародну інвестиційну привабливість, проаналізовано стан та особливості залучення міжнародних інвестицій в сектор аквакультури області.

У третьому розділі «**Підходи до підвищення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури (на прикладі Одеської області)**» розглянуто можливість використання територіального маркетингу, як інформаційного чинника залучення інвестицій, можливість підвищення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури за рахунок поліпшення організаційно-економічного механізму та інституціонального забезпечення, а також привертання уваги інвесторів на тренді зеленої економіки в рамках циркулярного виробництва аквакультури.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження проведеного в першому розділі кваліфікаційної роботи магістра було визначено теоретичні аспекти дослідження міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури. Згідно з цим, виділено, що міжнародна інвестиційна привабливість сектору аквакультури – це здатність даного сектору економіки залучати інвестиції, для виконання робіт/проектів, із-за кордону та випускати конкурентний товар на міжнародний ринок. Аквакультура вважається впливовою галуззю для регіону та для навколишнього середовища, оскільки вона може врівноважити проблеми надмірного вилову риби та задовольнити підвищений попит на продукцію рибного господарства. Вивчаючи тему було визначено основні фактори, що обумовлюють потребу у фінансуванні в галузі аквакультури, як специфічного сектору економіки: проблеми сталого розвитку; зростання світового попиту на морепродукти; альтернативи рибному борошну.

Також у розділі були визначенні особливості ведення аквакультурного бізнесу в ряді країн. Зазначено, що успішність інвестиційної політики залежить від правильно обраного механізму регулювання діяльності в цій галузі, інноваційності та розробки/проведення нових досліджень з подальшим впровадженням результатів. Державна політика по залученню інвестицій проявляється в нормативно-правових актах та міжнародних договорах на основі яких підприємства провадять свою діяльність. В плані ефективних реформ з різних сторін розбудови сектору аквакультури для України може виступати досвід країн світу, а саме Румунії, Норвегії. Щодо організаційних питань слід звернути увагу на системи Греції та Туреччини.

У розділі також було зібрано інструментарій оцінки міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури. Було визначено, що найбільш прийнятним для оцінки рівня міжнародної інвестиційної привабливості регіону будуть використані такі методи, як системний підхід, для викладу матеріалу та узагальнення даних, економіко-статистичний метод для аналізу тенденцій залучення іноземних інвестицій в сектор, метод рейтингових оцінок для визначення ефективності діючого механізму, а для оцінки впливу факторів на привабливість аквакультурного бізнесу STEEPLE-аналіз.

У другому розділі було проаналізовано сучасний стан міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури Одеської області, а саме було

надано характеристику сектору аквакультури регіону, як об'єкта інвестування. Ефективність аквакультурних фермерств складно дослідити через систематичні порушення в процесі збору статистичної інформації, в наслідок відсутності в законодавстві України відповідальності за ненадання або надання неправдивої інформації. Аналіз аквакультурної діяльності Одеської області показав, що виробництво ставкової риби зменшується через підвищення вартості кормів, палива та складність переходу на альтернативні джерела енергії при наявних інвестиційних вливаннях. Продаж такої продукції не покриває витрат на її вирощування. Найбільший вилов принесли ставки, на одинцю обловленого об'єкта товарна продукція у 2021р. склала – 734,5кг/га, що на 192,7% більше ніж у 2018р.

Було проведено STEEPLE-аналіз за результатами якого можна говорити про вплив на інвестиційну привабливість сектору аквакультури таких груп факторів як соціальні чинники та чинники навколишнього середовища. Найменший позитивний вплив приносять етичні та політичні чинники. Це говорить про те, що вплив на інвесторів здебільшого справляють міжнародні тренди(перехід на циркулярну економіку, альтернативні джерела енергії в рамках зеленої економіки), та соціальний стан місцевого населення(рівень доходів, культура вживання риби, традиції, звички).

Було проведено аналіз притоку капіталу в сектор аквакультури Одеської області, Аналіз показав, що інвестиції які надходять до сектору аквакультури(які вдалось дослідити) не є достатніми для країни з нашим потенціалом. За 2021р., в порівнянні з 2018р., надходження в розрізі секторів економіки зросли менше ніж на 2%, які ділять між собою і сільське і лісове, і рибне господарство. Відсутність статистичної інформації окремо за сектором аквакультури може свідчити про слабку державну зацікавленість в даному напрямку на момент дослідження. Найбільшим донором залишається Кіпр.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи магістра було виділено підходи до підвищення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури Одеської області. Одним з можливих рішень є ефективне інформаційне забезпечення. Проведення інформування потенційних інвесторів та ділових партнерів регіону щодо стану та перспектив місцевих проектів. Є безліч форм забезпечення інвесторів інформацією, але одними із форм з найбільшою віддачою є брендинг області в напрямку лідера аквакультурної діяльності регіону. Так як, предметом брендингу виступає область, але ціллю є залучення інвестицій в певний сектор, це має відобразитись на стратегічних планах та тактичних цілях місцевих органів влади, а отже бути цілісною територіальною системою із комплексом спільних потреб як потенційних інвесторів так і мешканців.

Було визначено необхідність посилення інституціонального забезпечення та оновлення організаційно-економічних механізмів аквакультурної діяльності. Відповідно до Угоди про асоціацію, відбувається імплементація законодавчих норм ЄС в Україні і вже можна спостерігати зрушення в підвищенні інвестиційної привабливості. Але все ще залишаються потреба в посиленні боротьби з корупцією, зменшення паперового навантаження, утворення місцевих спілок та рухів для підтримки малого виробника, організація консультаційних заходів, посилення транскордонного співробітництва.

Ще одним рішенням є екологізація виробництва, а саме впровадження принципів зеленої економіки. Засади циркулярного виробництва, допоможуть розбудувати сектор аквакультури таким чином, що він буде перекривати ряд потреб в енергетиці, проблеми з викидами в атмосферу (підтримка середньорічної температури), води (зменшення згубних наслідків стічних вод). Є потенціал розбудови технологічних парків на основі такої діяльності.

Резюмуючи вище зазначене, вбачаються доцільними наступні пропозиції та рекомендації:

- Розробити та запустити всеосяжний інформаційний портал Одещини (в доступі на основних мовах світової спільноти), який буде актуалізувати проекти не лише обласного значення, а й районних та селищних центрів;
- Створити на базі Одеської області Агентства із залучення іноземних інвестицій в сектори економіки державного значення, що забезпечують продовольчу та соціальну безпеку;
- Сприяти організації та проведенню бізнес-форумів, виставок та інших іміджевих заходів з питань розбудови сектору аквакультури;
- Ведення комплексної роботи органів влади та місцевого самоврядування щодо моніторингу та роз'яснення основних завдань в рамках Стратегій розвитку перспективних секторів економіки;
- Популяризація вітчизняного виробника в першу чергу серед місцевих мешканців;
- Активний перехід на альтернативні джерела енергії, та побудова технологічних комплексів для організації циркулярного виробництва аквакультури.

АНОТАЦІЯ

Ожоганич Т.Ю., «Підвищення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури (на прикладі Одеської області)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «292 Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка». Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна інвестиційна привабливість сектору аквакультури Одеської області та розробка шляхів її підвищення

У роботі розглядаються сутність та особливості міжнародної інвестиційної привабливості, світовий досвід та українські реалії забезпечення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури, а також методи аналізу міжнародної інвестиційно привабливості сектору аквакультури..

Надано характеристику сектору аквакультури Одеської області, як об'єкту іноземного інвестування, здійснено аналіз впливу чинників на міжнародну інвестиційну привабливість сектору. Проаналізовано стан та особливості залучення капіталу в сектор аквакультури Одеської області.

Запропоновано шляхи підвищення міжнародної інвестиційної привабливості сектору аквакультури Одеської області, зокрема можливість використання територіального маркетингу, оновлення організаційно-економічних механізмів та

посилення інституціонального забезпечення, а також активізація впровадження принципів зеленої економіки.

Ключові слова: міжнародна інвестиційна привабливість, сектор аквакультури, брендинг регіону, STEEPLE - аналіз, зелена економіка, Одеська область.

ANNOTATION

Ozhoganych T.Y., "Increasing the international investment attractiveness of the aquaculture sector (on the example of Odessa region)".

Thesis for master's degree in the specialty "292 International Economic Relations" under the educational program "International Economics". Odessa National University of Economics. – Odessa, 2022.

Thesis consists of three chapters. The object of the study is the international investment attractiveness of the aquaculture sector of the Odessa region and the development of ways to increase it

The work considers the essence and features of international investment attractiveness, world experience and Ukrainian realities of ensuring the international investment attractiveness of the aquaculture sector, as well as methods of analyzing the international investment attractiveness of the aquaculture sector.

The characteristics of the aquaculture sector of the Odessa region as an object of foreign investment are provided, the influence of factors on the international investment attractiveness of the sector is analyzed. The state and features of capital attraction in the aquaculture sector of Odessa region are analyzed.

Ways to increase the international investment attractiveness of the aquaculture sector of the Odessa region are proposed, in particular, the possibility of using territorial marketing, updating organizational and economic mechanisms and strengthening institutional support, as well as intensifying the implementation of green economy principles.

Keywords: international investment attractiveness, aquaculture sector, branding of the region, STEEPLE - analysis, green economy, Odessa region.